

ΑΠΟΦΑΣΗ 112/1998
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Ανάπτυξης (Γ. Γ. Εμπορίου) την 7^η Μαΐου 1998, ημέρα Πέμπτη και ώρα 12.00 μ.μ. με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Σταύρος Αργυρόπουλος

Μέλη: Βλάσιος Ασημακόπουλος,

Νικόλαος Παραθύρας,

Αντώνιος Μέγγουλης, κωλυόμενου του τακτικού Κων/νου Ηλιόπουλου,

Παναγιώτης Μαντζουράνης, κωλυόμενου του τακτικού Χαρ. Χάρακα,

Λεωνίδα Νικολούζος,

Μελίνα Μουζουράκη και

Δημήτριος Τζουγανάτος.

Γραμματέας: Ελένη Βασιλειάδου, κωλυομένης της τακτικής Αλεξάνδρα-Μαρία Ταραμπίκου.

Τα λοιπά τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, καίτοι προσκληθέντα, δεν προσήλθαν λόγω κωλύματος.

Θέμα της συνεδριάσεως ήταν η Προηγούμενη Γνωστοποίηση Συγκέντρωσης των επιχειρήσεων ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε και ΤΡΑΠΕΖΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ Α.Ε. σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν. 703/77, όπως ισχύει.

Στη συνεδρίαση παρέστη η εταιρία Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε, δια του πληρεξούσιου δικηγόρου κ. Σταύρου Λιναρδάκη.

Στην αρχή της συζήτησεως το λόγο έλαβε η Γενική εισηγήτρια της Γραμματείας, κα Σοφία Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε τη γραπτή εισήγηση της Υπηρεσίας και πρότεινε τη μη απαγόρευση της υπό κρίση συγκέντρωσης, δεδομένου ότι δεν αναμένεται ότι θα περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων – υπηρεσιών τμήμα της και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης.

Στη συνέχεια το λόγο έλαβε ο πληρεξούσιος δικηγόρος ο οποίος ανέπτυξε τις θέσεις του, απάντησε σε ερωτήσεις που του υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής και ζήτησε την έγκριση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης.

Κατόπιν, η Επιτροπή Ανταγωνισμού προχώρησε σε διάσκεψη, κατά την οποία, αφού έλαβε υπ' όψη της τα στοιχεία του φακέλου και την Εισήγηση της Γραμματείας, τις απόψεις που διετύπωσε, εγγράφως και προφορικώς, το ενδιαφερόμενο μέρος κατά την συζήτηση της υποθέσεως ,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

1. Με το από 21.4.1998 (ημ. αρ. πρωτ. 632/21.4.1998) έγγραφο της Α.Ε ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (εφεξής ΠΕΙΡΑΙΩΣ), γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν. 703/77, όπως ισχύει, η εξαγορά από αυτή, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (εφεξής Χ.Α.Α), πακέτου μετοχών της Α.Ε.

ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ (εφεξής ΜΑΚ-ΘΡΑΚ), που αντιπροσωπεύουν το 36,98% του μετοχικού κεφαλαίου της τελευταίας.

Τέλη Μαρτίου 1997 δημοσιεύθηκε στον ημερήσιο τύπο Πρόσκληση του ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΥ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ και των Α.Ε. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ (ΕΤΕΒΑ), ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΤΕ) και ΕΘΝΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (εφεξής το σύνολο των ανωτέρω ως «πωλητές»), για την υποβολή προτάσεων αγοράς πακέτου μετοχών της ΜΑΚ-ΘΡΑΚ. Στην ανωτέρω πρόσκληση οι πωλητές ανακοίνωναν την πρόθεσή τους να πωλήσουν – από κοινού- τις 2.316.372 κοινές ονομαστικές μετοχές της ΜΑΚ-ΘΡΑΚ που διέθεταν (αντιπροσωπεύουσες το 36,97912% του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας αυτής) – από τις οποίες το ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ κατείχε 939.602 μετοχές ή το 15,00003% του μ.κ. της εταιρίας, η ΕΤΕ 533.378 μετοχές ή το 8,514974% του μ.κ., η ΕΤΕΒΑ 807.492 μετοχές ή το 12,891% του μ.κ. και η ΕΘΝΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 35.900 μετοχές (ήτοι το 0,573116%).

Οι προτάσεις αγοράς υποβλήθηκαν στο Διοικητικό Συμβούλιο του Χ.Α.Α την 10.4.1998 και αξιολογήθηκαν από τους πωλητές, οι οποίοι και αποφάσισαν να αποδεχθούν την προσφορά της ΠΕΙΡΑΙΩΣ. Ανακοίνωσαν δε την απόφασή τους αυτή στην αγοράστρια με την υπ' αριθ. 67/16.4.1998 επιστολή της Δ/νσης Εποπτείας Εταιριών Ομίλου Εσωτερικού (021) της Ε.Τ.Ε, η οποία ενεργεί ως αντιπρόσωπος τους.

2. Όπως προαναφέρθηκε, με την υπό κρίση συγκέντρωση, μεταβιβάζεται στην ΠΕΙΡΑΙΩΣ το 36,97912% του μετοχικού κεφαλαίου της ΜΑΚ-ΘΡΑΚ, ποσοστό το οποίο όπως αναφέρει η γνωστοποιούσα στην υπ' αριθ. 632/21.4.1998 γνωστοποίησή της, «... θεωρείται, εκ της πρακτικής, ικανό για την απόκτηση του ελέγχου της τελευταίας και την ανάληψη του management».

3. Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916 με έδρα την Αθήνα και αντικείμενο τη διεξαγωγή όλων των τραπεζικών εργασιών που προσδιορίζονται από τη νομοθεσία περί τραπεζών. Η τράπεζα διαθέτει δίκτυο 30 καταστημάτων, ενώ άλλα 8 βρίσκονται υπό κατασκευή. Επίσης, είναι επικεφαλής ομίλου εταιριών που καλύπτουν σχεδόν όλο το φάσμα των χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων, όπως leasing (ΠΕΙΡΑΙΩΣ LEASING Α.Ε.), επενδύσεις χαρτοφυλακίου (ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΑΕΕΧ), αμοιβαία κεφάλαια (ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΕΔΑΚ), χρηματιστηριακές συναλλαγές (ΣΙΓΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ Α.Ε.Π.Ε.Υ.), υπηρεσίες factoring και financing (ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCE Α.Ε.), πρακτόρευση ασφαλίσεων (ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΙΑΚΗ Α.Ε.), παροχή οικονομικών συμβουλών, κ.λ.π, ενώ έχει αρχίσει να επεκτείνει τις δραστηριότητές της και πέρα από τα ελληνικά σύνορα με την ίδρυση ή τη συμμετοχή της σε χρηματοοικονομικούς φορείς του εξωτερικού (π.χ. της τράπεζας TIRANA BANK SA στα Τίρανα Αλβανίας).

Το 1997 η ΠΕΙΡΑΙΩΣ είχε προχωρήσει στην εξαγορά και απορρόφηση των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού της Chase Manhattan Bank στην Αθήνα (βλ. σχετ. την υπ' αριθ. 97/1997 απόφαση της Ε.Α.).

Ο κύκλος εργασιών της ΠΕΙΡΑΙΩΣ στην εθνική αγορά για το 1997 υπολογίζεται (βάσει του άρ. 4στ, παρ. 4 και 5 ν. 703/77, όπως ισχύει) ότι ανήλθε σε 31.929,5 εκ. δρχ., ποσό το οποίο αντιστοιχεί σε 103,5 εκ. ECU (ισοτιμία 31.12.1997: 1 ECU = 308,425 δρχ.), ενώ ο κύκλος εργασιών της στην παγκόσμια αγορά (περιλαμβανομένης και της θυγατρικής της TIRANA BANK SA καθώς και των

θυγατρικών εταιριών της ελληνικής επικράτειας) ανήλθε σε 33.640,6 εκ. δρχ., ποσό το οποίο αντιστοιχεί σε 109,07 εκ. ECU.

4. Η Τράπεζα Μακεδονίας-Θράκης Α.Ε ιδρύθηκε το 1979 με έδρα τη Θεσσαλονίκη και αντικείμενο τη διεξαγωγή όλων των τραπεζικών εργασιών που προσδιορίζονται από τη νομοθεσία περί τραπεζών.

Το κεφάλαιό της ανέρχεται σε 6.608.520.000 δρχ. και διαιρείται σε 6.264.000 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας 1.055 δρχ η κάθε μία.

Οι μετοχές της τράπεζας είναι εισηγμένες στο Χ.Α.Α και διαθέτει πολυμετοχική βάση με ευρεία διασπορά μετοχών δεδομένου ότι, σύμφωνα με τα προσκομισθέντα από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις στοιχεία, το 50,42% του μ.κ. κατέχουν 14 μέτοχοι (που αντιστοιχούν στο 0,1% των μετόχων) εκ των οποίων 6 μέτοχοι (μεταξύ των οποίων και οι 4 πωλητές, (που αντιστοιχούν στο 0,04% των μετόχων) κατέχουν το 45,20% του μ.κ. της εταιρίας, πέραν δε των πωλητών, κανένας άλλος μέτοχος (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) δεν κατέχει μερίδιο συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της ΜΑΚ-ΘΡΑΚ ανώτερο του 6% (η συντριπτική πλειοψηφία των μετόχων φαίνεται να διαθέτει μερίδιο συμμετοχής κάτω του 2%).

Στις 31.12.1997 το δίκτυο της τράπεζας αποτελούσαν 73 καταστήματα και 4 γραφεία αντιπροσωπείας στο εξωτερικό. Επίσης, διαθέτει 38 ΑΤΜ's.

Η ΜΑΚ-ΘΡΑΚ άμεσα ή έμμεσα ελέγχει τις εταιρίες ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ ΑΕ, ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ ΑΕΔΑΚ και ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ Α.Ε. ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ.

Ο κύκλος εργασιών της Τράπεζας ΜΑΚ-ΘΡΑΚ στην εθνική αγορά για το 1997 υπολογίζεται (βάσει του άρ. 4στ παρ. 4 και 5 ν. 703/77, όπως ισχύει) ότι ανήλθε σε 49.743,97 εκ. δρχ., ποσό το οποίο αντιστοιχεί σε 161,28 εκ. ECU (ισοτιμία 31.12.1997 : 1 ECU= 308,424 δρχ.), ενώ ο κύκλος εργασιών της στην παγκόσμια αγορά (περιλαμβανομένης και της δραστηριότητας 4 γραφείων αντιπροσωπείας στο εξωτερικό καθώς και των θυγατρικών εταιριών στην ελληνική επικράτεια) ανήλθε σε 51.830,78 εκ δρχ, ποσό το οποίο αντιστοιχεί σε 168,05 εκ. ECU.

5. (α) Οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών εν γένει. Στον εν λόγω κλάδο διακρίνονται πολλές ξεχωριστές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών όπως η λιανική τραπεζική (retail banking), η παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες (private banking), η παροχή καινοτομικού κεφαλαίου (venture capital), η παροχή επενδυτικών πιστώσεων και υπηρεσιών (investment banking), η παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε μεγάλες επιχειρήσεις (corporate banking) κ.λ.π. Η διάκριση αυτή ακολουθείται από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σειρά αποφάσεων της βάσει του Κανονισμού (ΕΟΚ) 4064/89 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων (βλ. αποφάσεις IV/M 391, IV/M 213, IV/M 319 κ.α.).

Στην υπό κρίση συγκέντρωση δεν κρίνεται σκόπιμη η εξέταση του ζητήματος, εάν οι ανωτέρω ειδικότερες αγορές του τραπεζικού τομέα αποτελούν και ξεχωριστές σχετικές αγορές, δεδομένου ότι, όπως αναλύεται παρακάτω, οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις κατέχουν πολύ μικρά μερίδια στον τραπεζικό κλάδο γενικότερα και σε καμία περίπτωση δεν τεκμηριώνεται δεσπόζουσα θέση ή ενίσχυση τιαούτης [βλ. Αποφάσεις Ε.Α. αριθ. 41/1996 και 97/1997].

(β) Επίσης, οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον κλάδο των αμοιβαίων κεφαλαίων, η μεν εξαγοράζουσα μέσω της θυγατρικής της ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΕΔΑΚ, η δε ΜΑΚ-ΘΡΑΚ μέσω της θυγατρικής της ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ ΑΕΔΑΚ και στον κλάδο της πρακτόρευσης ασφαλιστικών εργασιών η μεν εξαγοράζουσα μέσω της θυγατρικής της ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΙΑΚΗ Α.Ε. η δε ΜΑΚ- ΘΡΑΚ μέσω της θυγατρικής της ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗ ΑΕ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ.

(γ) τέλος, η εξαγοράζουσα μέσω της εταιρίας ΣΙΓΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ Α.Ε.Π.Ε.Υ. [στην οποία σύντομα θα διαθέτει ποσοστό συμμετοχής 51% - βλ. απόφαση Ε.Α. αριθ. 95/1997] θα δραστηριοποιηθεί και στην αγορά των χρηματιστηριακών υπηρεσιών όπου ήδη δραστηριοποιείται η ΜΑΚ-ΘΡΑΚ μέσω της θυγατρικής της εταιρίας ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ ΑΕ.

Συνεπώς η σχετική αγορά την οποία αφορά η συγκέντρωση είναι κατ' αρχήν αυτή των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και έμμεσα αυτές α) των αμοιβαίων κεφαλαίων, β) της πρακτόρευσης ασφαλιστικών εργασιών και γ) των χρηματιστηριακών υπηρεσιών.

6. Οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση τράπεζες, παρέχουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους κατά βάση στην ελληνική αγορά, ενώ έχουν αρχίσει να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους και σε χώρες του εξωτερικού (η μεν ΠΕΙΡΑΙΩΣ διαθέτει ήδη θυγατρική στα Τίρανα (Αλβανία), ενώ η ΜΑΚ-ΘΡΑΚ διαθέτει 3 γραφεία αντιπροσωπείας στη Γερμανία και ένα στη Βουλγαρία. Τόσο η Επιτροπή της Ε.Ε. όσο και η Ε.Α. έχουν δεχθεί στις προαναφερόμενες αποφάσεις τους ότι ορισμένες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (π.χ. οι τραπεζικές εργασίες λιανικής) προσφέρονται κυρίως εντός των εθνικών συνόρων, λόγω της προτίμησης του πελάτη να συναλλάσσεται στη μητρική του γλώσσα με υποκαταστήματα τοπικής τράπεζας αλλά και λόγω της παραδοσιακής σχέσης του με αυτήν. Για την κατηγορία αυτή των χρηματοπιστωτικών εργασιών ως σχετική γεωγραφική αγορά μπορεί να θεωρηθεί η ελληνική επικράτεια. Όσον αφορά όμως τις αγορές χρήματος (financial markets) και συναλλάγματος και τα παράγωγα προϊόντα (derivative trading) μπορεί να θεωρηθεί ότι σχετική γεωγραφική αγορά είναι κυρίως η διεθνής αγορά, μολονότι οι εργασίες αυτές συνήθως παρέχονται από εθνικά υποκαταστήματα (βλ. σχετ. απόφαση ΕΟΚ IV/M 319). Ωστόσο για τους λόγους που προαναφέρθηκαν στη σχετική αγορά προϊόντων δεν κρίνεται απαραίτητη η ειδικότερη οριοθέτηση της σχετικής γεωγραφικής αγοράς.

7. (α) Στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται συνολικά 40 εμπορικές τράπεζες, εκ των οποίων 20 ελληνικές και 20 αλλοδαπές (οι οποίες ανήκουν σε μεγάλα πιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού), καθώς και 6 Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί [οι αναπτυξιακοί πιστωτικοί οργανισμοί ΕΤΒΑ και ΕΤΕΒΑ, διάφοροι πιστωτικοί οργανισμοί αγροτικής και κτηματικής πίστης, όπως η Αγροτική, η Κτηματική (η οποία έχει ήδη ανακοινωθεί ότι πρόκειται να απορροφηθεί από την ΕΤΕ) και 2 ιδιότυποι κρατικοί πιστωτικοί οργανισμοί, το Ταχυδρομικό Ταμειυτήριο και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων].

Λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών που υποδηλώνουν τη σχετική θέση που κατέχει μία τράπεζα στον χρηματοπιστωτικό κλάδο (ήτοι σύνολο ενεργητικού, καταθέσεις κάθε μορφής, χορηγήσεις, αριθμός υποκαταστημάτων και αριθμός απασχολούμενου προσωπικού) αλλά και του εύρους και της ποικιλίας των προσφερομένων προϊόντων και υπηρεσιών, οι Εμπορικές Τράπεζες κατέχουν

κυρίαρχη θέση. Ειδικότερα δε η ΕΤΕ και η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, οι οποίες είναι οι μεγαλύτερες εμπορικές τράπεζες στην Ελλάδα και ελέγχουν και έναν αριθμό μικρότερων τραπεζών, καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς.

Με βάση τα διαθέσιμα στην Επιτροπή στοιχεία, τα οποία αφορούν τη χρήση 1996, επί συνόλου 46 πιστωτικών ιδρυμάτων, η ΜΑΚ-ΘΡΑΚ κατείχε την δέκατη τρίτη (13^η) θέση με βάση το σύνολο του Ενεργητικού, την ένατη (9^η) με βάση τις καταθέσεις, την δέκατη (10^η) βάσει των χορηγήσεων και την όγδοη (8^η) με βάση το προσωπικό. Η ΠΕΙΡΑΙΩΣ κατείχε την εικοστή όγδοη (28^η) θέση με βάση το σύνολο του Ενεργητικού, την δέκατη έβδομη (17^η) με βάση τις καταθέσεις, την εικοστή πρώτη (21^η) βάσει των χορηγήσεων και την δέκατη τέταρτη (14^η) με βάση το προσωπικό.

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση τράπεζες, το 1996, απορρόφησαν από κοινού το 2,14% του συνόλου των καταθέσεων (το 1,51% η ΜΑΚ-ΘΡΑΚ και το 0,63% η ΠΕΙΡΑΙΩΣ) και χορήγησαν το 2,58% του συνόλου των πιστώσεων (το 1,75% η ΜΑΚ-ΘΡΑΚ και το 0,83% η ΠΕΙΡΑΙΩΣ), τη στιγμή που η ΕΤΕ από μόνη της απορρόφησε το 31,59% των καταθέσεων και χορήγησε το 17,11% των πιστώσεων.

Για τη χρήση 1997 τα διαθέσιμα στην Επιτροπή στοιχεία αφορούν μόνο 21 Ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα και επί τη βάσει των στοιχείων αυτών η ΜΑΚ-ΘΡΑΚ, κατέλαβε την δέκατη θέση (10^η) βάσει του συνόλου α) του Ενεργητικού της και β) των χορηγήσεων και την ένατη (9^η) θέση βάσει του συνόλου των καταθέσεων. Η δε ΠΕΙΡΑΙΩΣ κατέλαβε την δέκατη τέταρτη (14^η) θέση βάσει του συνόλου του Ενεργητικού της, την δέκατη τρίτη (13^η) θέση βάσει του συνόλου των χορηγήσεων και την δωδέκατη (12^η) βάσει του συνόλου των καταθέσεων. Από κοινού δε κατέχουν την όγδοη (8^η) θέση και στις τρεις κατηγορίες.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση τράπεζες το 1997 απορρόφησαν από κοινού το 2,67% του συνόλου των καταθέσεων σε ελληνικές τράπεζες (το 1,69% η ΜΑΚ-ΘΡΑΚ και το 0,98% η ΠΕΙΡΑΙΩΣ) και χορήγησαν το 3,29% του συνόλου των πιστώσεων που χορήγησαν ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα (το 1,97% η ΜΑΚ-ΘΡΑΚ και το 1,32% η ΠΕΙΡΑΙΩΣ), τη στιγμή που η ΕΤΕ από μόνη της απορρόφησε το 34,85% των καταθέσεων αυτών και χορήγησε το 19,35% των πιστώσεων.

(β) Στην αγορά των αμοιβαίων κεφαλαίων δραστηριοποιούνται περί τις 28 εταιρίες. Μεταξύ αυτών η θυγατρική της εξαγοράζουσας ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΕΔΑΚ καταλαμβάνει τη δωδέκατη (12^η) θέση, βάσει συνόλου ενεργητικού, με μερίδιο αγοράς το οποίο κατά διαφορετικές εκτιμήσεις κυμαίνεται την 1.1.1998 μεταξύ 1,78 και 1,85%, ενώ η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ Α.Ε.Δ.Α.Κ (θυγατρική της ΜΑΚ-ΘΡΑΚ) την ενδέκατη (11^η) θέση με μερίδιο που κατά τις ίδιες διαφορετικές εκτιμήσεις κυμαίνεται μεταξύ 2,22% και 2,51%, ενώ η ηγούμενη στον κλάδο αυτό επιχείρηση κατέχει μερίδιο αγοράς 20% περίπου.

(γ) Με βάση τα στοιχεία που προσκομίσθηκαν από τις συμμετέχουσες στην υπό κρίση συγκέντρωση επιχειρήσεις, δεδομένου ότι στην αγορά της πρακτόρευσης ασφαλιστικών εργασιών δεν υπάρχουν επαρκή διαθέσιμα στοιχεία ώστε να μπορεί να προσδιορισθεί με σχετική ακρίβεια ο αριθμός των πρακτόρων (νομικών και φυσικών προσώπων) που δραστηριοποιούνται σε αυτή και τα μερίδια τους, προκύπτει ότι τα μερίδια των θυγατρικών τους εταιριών ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΙΑΚΗ Α.Ε. και ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ Α.Ε. ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ είναι εξαιρετικά μικρά. Εξάλλου, αν ληφθεί υπόψη η

γενικότερη αγορά των ασφαλειών (στην οποία δραστηριοποιούνται πάνω από 100 εταιρίες, μεταξύ των οποίων και θυγατρικές μεγάλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων), οι ασφαλιστικές εταιρίες με τις οποίες συνεργάζονται οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις (όπως ALLIANZ, HELVETIA, COMMERCIAL UNION, ΦΟΙΝΙΞ ΓΑΕ Α.Ε.) δεν διαθέτουν συνολικά μερίδιο ανώτερο του 15% στις ασφαλίσεις ζημιών και του 10% στις ασφαλίσεις ζωής. Πέραν αυτού, οι ασφαλιστικές αυτές εταιρίες συνεργάζονται – πλην των θυγατρικών των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων – και με πληθώρα άλλων πρακτόρων οι οποίοι μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα και ο αριθμός των οποίων συνεχώς μεταβάλλεται.

(δ) Στην αγορά των χρηματιστηριακών υπηρεσιών δραστηριοποιούνται περί τις 65 εταιρίες. Εξ αυτών, σημαντικότερη, βάσει του μεριδίου αγοράς (υπολογιζόμενου βάσει του ύψους των συναλλαγών) είναι η ΕΘΝΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ Α.Ε. που έχει μερίδιο αγοράς 17% περίπου, η ΣΙΓΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ Α.Ε. είναι δεύτερη με ποσοστό 10% περίπου ενώ στην τρίτη θέση είναι η ALPHA ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ Α.Ε με ποσοστό 7% περίπου. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στην Επιτροπή στοιχεία η κατάταξη των τριών πρώτων εταιριών παρέμενε η ίδια τον Αύγουστο του 1997, ενώ καμία εταιρία του κλάδου δεν κατείχε μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο του 12%. Σύμφωνα δε με τα ανωτέρω στοιχεία η ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ- ΘΡΑΚΗΣ Α.Ε. (η οποία συγκαταλέγεται στις 10 πρώτες εταιρίες του κλάδου) διαθέτει μερίδιο αγοράς κάτω του 2%.

Εξ άλλου η Επιτροπή με την υπ' αριθ. 95/1997 Απόφασή της έκρινε ότι δεν συνέτρεχε λόγος απαγόρευσης της συγκέντρωσης της Α.Ε. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ με τη ΣΙΓΜΑ Α.Χ.Ε., δεδομένων των μικρών μεριδίων αγοράς αλλά και του ισχυρότατου υπάρχοντος ανταγωνισμού, ο οποίος μάλιστα αναμένεται να ενταθεί αφού όχι μόνο δεν υφίστανται εμπόδια εισόδου επιχειρήσεων στη σχετική αγορά αλλά επιπλέον το νέο καθεστώς της Ε.Ε. που θα εφαρμοσθεί από το 1999 θα επιτρέψει στις τράπεζες να παρέχουν και χρηματιστηριακές υπηρεσίες και ν' αναπτυχθεί ο θεσμός των financial supermarkets.

8. (α) Σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 2, εδαφ. β του ν. 703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωση πραγματοποιείται όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη μία τουλάχιστον επιχείρηση ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων.

Με την υπό κρίση συγκέντρωση, μεταβιβάζεται στην ΠΕΙΡΑΙΩΣ το 36,97912% του μετοχικού κεφαλαίου της ΜΑΚ-ΘΡΑΚ, το οποίο, κατά ρητή δήλωση των ενδιαφερομένων μερών, θεωρείται ικανό για την απόκτηση του ελέγχου της τελευταίας και την ανάληψη του management αυτής. Η θέση αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι η ΜΑΚ-ΘΡΑΚ διαθέτει μετοχική βάση με μεγάλη διασπορά, αφού ο αριθμός των μετόχων της ξεπερνά τους 15.000 και κανένας μέτοχος (φυσικό ή νομικό πρόσωπο), πλην των πωλητών, δεν κατέχει μερίδιο συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της ΜΑΚ-ΘΡΑΚ ανώτερο του 6%, η δε συντριπτική πλειοψηφία των μετόχων φαίνεται να διαθέτει μερίδιο συμμετοχής κάτω του 2%, (βλ. ΕΕ IV/M 613 Jefferson Smurfit Group Plc / Munisijo AB και IV/M 025 Arjomari - Prioux SA / Wiggins Teape Appletions Plc).

Εκ των ανωτέρω η Επιτροπή κρίνει ότι, με την εξαγορά του 36,97912% του μετοχικού κεφαλαίου της ΜΑΚ-ΘΡΑΚ από την ΠΕΙΡΑΙΩΣ και δεδομένης της μεγάλης διασποράς των υπολοίπων μετοχών της πρώτης, θα αποκτηθεί ο έλεγχος της πρώτης από τη δεύτερη των εταιριών και συνεπώς δημιουργείται οριζόντια

συγκέντρωση επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ. 2β ν. 703/77, όπως ισχύει, η οποία εμπίπτει στις σχετικές με τις συγκεντρώσεις ρυθμίσεις του νόμου αυτού και απορρίπτει ως αβάσιμο το αίτημα της Τραπεζής Πειραιώς να θεωρηθεί ότι η μέλλουσα συμφωνία για την απόκτηση του 36,98% της Τράπεζας Μακεδονίας – Θράκης δεν συνιστά «συγκέντρωση» κατά την έννοια του άρθρου 4 & επ ν. 703/77, όπως ισχύει, αντιφατικού άλλωστε με τον ισχυρισμό της ίδιας ότι με το αποκτηθησόμενο ποσοστό μετοχών είναι πρακτικά δυνατό ν' αποκτήσει τον έλεγχο της ΜΑΚ-ΘΡΑΚ.

β) Η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση υπόκειται υποχρεωτικά σε προηγούμενη γνωστοποίηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4β παρ. 1, του ν. 703/77, όπως ισχύει, δεδομένου ότι καλύπτεται η δεύτερη εκ των προϋποθέσεων που ορίζει ο νόμος, η οποία θέλει ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ, να ανέρχεται τουλάχιστον στο σε δραχμές ισόποσο των 50.000.000 ECU και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, στην εθνική αγορά συνολικό κύκλο εργασιών άνω του σε δραχμές ισόποσου των 5.000.000 ECU.

Τα ανωτέρω όρια που θέτει ο νόμος υπερκαλύπτονται ήδη από τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησαν οι άμεσα συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις στην εθνική αγορά το 1997 (ΠΕΙΡΑΙΩΣ: 103,5 εκ. ECU και ΜΑΚ-ΘΡΑΚ: 161,28 εκ. ECU).

Συνεπώς η εξαγοράζουσα εταιρία είχε υποχρέωση γνωστοποίησης την οποία και έπραξε εμπρόθεσμα (στις 16.4.1998 ανακοίνωσαν οι πωλητές στην αγοράστρια ότι αποδέχθηκαν την προσφορά της και στις 21.4.1998 υπέβαλε η τελευταία γνωστοποίηση της συγκέντρωσης στη Γραμματεία Ε.Α).

γ) Σύμφωνα με το άρθρο 4γ παρ. 1 του ν. 703/77, όπως ισχύει, με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων τμήμα της και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης.

Από τις παρ. 1 και 2 του ανωτέρω άρθρου, προκύπτει ότι μία συγκέντρωση επιχειρήσεων, εφόσον έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά προϊόντος και στο σύνολο της σχετικής αγοράς ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή υπηρεσιών τμήμα, ιδιαίτερα δε με τη δημιουργία ή την ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης, εμπίπτει στο πεδίο απαγόρευσης του άρθρου αυτού.

Βάσει των όσων αναπτύχθηκαν ανωτέρω στην παράγραφο 7 για τη δομή των σχετικών αγορών, τις ανταγωνιστικές σ'αυτές συνθήκες και τη θέση που κατέχουν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις σε κάθε μία από τις ανωτέρω προσδιορισθείσες σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, κρίνεται ότι η υπό κρίση συγκέντρωση δεν είναι δυνατό να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε καμία από τις εν λόγω αγορές, δεδομένου μάλιστα ότι σε καμία περίπτωση δεν τεκμηριώνεται δημιουργία δεσπόζουσας θέσης ή ενίσχυση προϋπάρχουσας τοιαύτης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Διαπιστώνει ότι η συγκέντρωση των εταιριών ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε. και ΤΡΑΠΕΖΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ Α.Ε. η οποία γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού την 21.4.1998, σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν. 703/77, όπως ισχύει,

δεν περιορίζει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις οικείες σχετικές αγορές και ως εκ τούτου δεν συντρέχει λόγος απαγόρευσης της, κατά νόμο.

Η απόφαση αυτή εκδόθηκε την 7^η Μαΐου 1998.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος

Ο συντάξας την απόφαση

Παναγιώτης Μαντζουράνης

Σταύρος Αργυρόπουλος

Η Γραμματέας

Ελένη Βασιλειάδου